

BIETENROUTE

Vertrekpunt: Provinciedomein Het Vinne, Ossewegstraat, Zoutleeuw
Afstand: 44 kilometer, verkort traject: 27 km

Deze fietsroute leidt je door de streek, gelegen tussen Tienen, Landen en Zoutleeuw aan de noordrand van Haspengouw. Voor een groot gedeelte heeft ze trouwens het typische uitzicht van dit leemgebied, dat zich zuidwaarts uitstrekt tot aan de Maasvallei. Ook in dit stukje van Vlaams-Brabant tref je reeds die weidse akkers aan en zijn bossen afwezig in het landschap. Alleen in de valleien van de Landense Molenbeek en van de Kleine en de Grote Gete werden enkele verlaten hooilanden beplant met vooral populieren. Die plantages kunnen we echter moeilijk bossen noemen.

De eerste landbouwers in Haspengouw teelden graangewassen, hoofdzakelijk tarwe en gerst. In de 19de eeuw deed ook de teelt van suikerbieten zijn intrede en het is dus niet toevallig dat te Tienen de grootste suikerraffinaderij van ons land is gevestigd. Er wordt in de streek ook nogal wat maïs verbouwd, dit vooral als veevoeder, en steeds meer verschijnen er fruitplantages in het landschap. Vooral te Halle-Booienhoven zijn de laagstamboomgaarden dominant aanwezig.

De fietsroute leidt je langs de vele akkers en fruitplantages via leuke betonwegjes. Ook de voormalige spoorwegzate tussen Tienen en Zoutleeuw maakt deel uit van deze route. Behalve voor personenvervoer werd die spoorlijn ook gebruikt voor bietentransport. Van Tienen tot Drieslinter leidt de voormalige spoorwegzate je door de vallei van de Grote Gete om dan zuidwaarts af te buigen naar Zoutleeuw, het middeleeuwse stadje aan de Kleine Gete.

BEZIENSWAARDIGHEDEN

1. Provinciedomein Het Vinne

"Het Vinne" is even buiten het centrum van Zoutleeuw gelegen, aan de Ossewegstraat. Het domein heeft een oppervlakte van 120 ha. Tot in het begin van de 19de eeuw vormde dit gebied, dat door hogere liggende terreinen is omsloten, een natuurlijk meer. Vanaf 1841 werd het drooggelegd en ontgonnen als landbouwgrond. Na 1930, toen het eigendom was geworden van de "Union Allumetière", werden er populieren aangeplant voor de productie van lucifers. Sinds 1974 is "Het Vinne" in het bezit van de Provincie Vlaams-Brabant en worden de populierenbestanden geleidelijk vervangen door andere loofbomen en door naaldbout. Aldus zal het bos een meer verscheiden samenstelling krijgen.

Bij de toegang tot "Het Vinne", aan de overkant van de Ossewegstraat, bevindt zich een 10 meter hoog heuveltje. Dit is een feodale motte die ter plekke bekend is als de Castelberg. Een motte was de woonplaats van een plaatselijke heer maar dat ze ook een verdedigingsfunctie kon hebben, mag niet uitgesloten worden. Ze bestond uit twee delen: het opperhof en het neerhof. Het eerste was de eigenlijke motte, een kunstmatige, vaak in verschillende fasen opgetrokken heuvel die meestal met een gracht omgeven was en waarop een houten of stenen toren werd gebouwd.

Het neerhof bevond zich, zoals zijn naam duidelijk maakt, aan de voet van de heuvel. Het omvatte de schuren en stallingen en vermoedelijk ook de woonplaats van het dienstponeel. Het is trouwens niet uitgesloten dat sommige motten ontstaan zijn uit een neerhof, waarvan de eigenaars een belangrijke economische en sociale rol waren gaan spelen in hun regio.

Het mottesysteem zou ten vroegste op het einde van de 10de of, nog waarschijnlijker, in de loop van de 11de eeuw tot ontwikkeling zijn gekomen. Archeologisch onderzoek heeft uitgewezen dat de motte van de Castelberg bewoond werd in de 12de en 13de eeuw maar in de 14de eeuw werd verlaten.

2. Sint-Martinuskerk

De Sint-Martinuskerk werd in 1782 opgetrokken in classicistische stijl. Het is een éénbeukige kerk van baksteen en natuursteen, met een ingebouwde westertoren, een diep koor met halfronde absis en in het verlengde ervan een sacristie. In 1987 werd de kerk geklasseerd als beschermd monument. Samen met de pastorie en de voormalige kosterwoning vormt de kerk ook een beschermd dorpsgezicht. In de kerk bevindt zich ook een interessant orgel, dat al in 1981 werd beschermd.

3. Sint-Bartholomeuskerk

De neoclassicistische driebeukige Sint-Bartholomeuskerk van 1880 met classicistisch koor van 1772 werd ontworpen door de Leuvense architect Alexander Van Arenbergh.

4. Sint-Algedondiskerk

De Sint-Algedondiskerk dateert gedeeltelijk uit het midden van de 17de eeuw. Meer bepaald het laatgotische koor en de aangebouwde sacristie met trapgeveltje dateren uit die periode. Het schip en de toren werden in de 18de eeuw heropgericht in de toen algemeen verspreide classicistische stijl.

5. Sint-Sulpitiuskerk

Het is een classicistisch gebouw uit de 18de eeuw. Van een oudere kerk bleef de 13de-eeuwse toren bewaard, die in de 17de eeuw bekroond werd met een sierlijke spits.

Het 18de-eeuwse orgel is sinds 1981 beschermd. De pastorie is een classicistisch dubbelhuis van 1780.

6. Hof ten Steen

Dit is een verbouwd overblijfsel van de middeleeuwse burcht van de heerlijkheid Orsmaal. Van haar vier torens bleef er één gedeeltelijk bewaard.

Voor wie belangstelling heeft voor onze vaderlandse geschiedenis, kunnen we vermelden dat in het Hof ten Steen op 2 december 1789 een wapenstilstand werd gesloten tussen kolonel de Brou, gevolmachtigde van het Oostenrijkse bewind, en kolonel Van der Mersch, militair aanvoerder van het patriottenleger dat door de opposanten van het Oostenrijkse regime was opgericht. Een week later brak opnieuw de opstand uit en verlieten de Oostenrijkers onze gewesten. In september 1790 waren de Oostenrijkers echter opnieuw aan de macht.

Op 11 augustus 1868 woedde een hevige brand, die het hof bijna volledig in de as legde. Momenteel is er nog slechts een gedeelte van één van de vier monumentale hoektorens en een gedeelte van de originele toegangspoort met het oorspronkelijke wentelwiel bewaard gebleven.

7. Sint-Pieterskerk

De eerste kerk werd in Orsmaal gebouwd onder Godfried met den Baard, graaf van Leuven (1106-1132).

In 1737 brandde de toren af en de kerk was zo beschadigd dat er besloten werd een nieuwe te bouwen.

In 1765 werd de bouw van de huidige Sint-Pieterskerk aangevat. Dit kerkgebouw is opgetrokken uit baksteen in classicistische stijl. In 1976 kon dit pittoreske kerkje op een volledige restauratiebeurt rekenen.

Vooraan in de kerk vind je het gerestaureerde orgel dat inmiddels geklasseerd is.

8. Kapellekensboom

Deze tamme kastanje vervangt een meer dan honderdjarige populier, die in 1972 is omgewaaid.

Een volksverhaal vertelt dat die aangeplant was door "Anna". Toen zij zwanger was, zou zij op deze plek tijdens het hoeden van schapen plotseling overvallen zijn door barensweeën en na het aanroepen van Onze-Lieve-Vrouw hulp gekregen hebben van een voorbijtrekkende landman. Uit dankbaarheid plantte zij er een boom, waaraan ze later een kapelletje bevestigde ter ere van O.-L.-Vrouw van Verlossing. Nu staat het kapelletje naast de boom op een staak. Deze boom wordt nog steeds versierd met kransen en aangeplant met berketakken, een symbool van vruchtbaarheid en kracht.

9. Baanskapel

Deze veldkapel van O.L.-Vrouw van Goede Bijstand dateert uit 1846. Bovenop deze kapel prijkt een wereldbol met ijzeren kruis, symbool voor zege en wereldrijke macht.

10. Beenshoeve

Deze hoeve is een prachtige vierkantboerderij uit de tweede helft van de 18de eeuw en is opgetrokken in de voor die periode karakteristieke bak- en zandsteenstijl. Deze hoeve behoorde tijdens het Ancien Régime tot de bezittingen van de cisterciënzerinnenabdij Vrouwenpark te Wezemaal. De hoeve is bijna volledig omringd door fruitplantages.

11. Bosschellenhoeve

Net zoals de Beenshoeve was ook dit hof eigendom van een kerkelijke instelling, meer bepaald van de Hospitaalridders van Malta, een lekenorde die ontstaan was uit de kruistochten naar Jeruzalem.

De huidige hoeve dateert uit de 18de eeuw en werd in de eerste decennia van deze eeuw verbouwd en uitgebreid in neorenaissancestijl.

12. De ijzerenweg

Dit is een tot fietspad omgebouwde spoorwegzate (spoorwegbedding). Meer dan een kwarteeuw is het geleden dat hier nog een trein voorbij pufte. Deze bedding maakte deel uit van de spoorlijnen Tienen-Diest-Mol en Tienen-Sint-Truiden-Tongeren, die in 1878 in gebruik werden genomen. Te Drieslinter was er een vertakking naar respectievelijk Diest en Sint-Truiden. In 1879 werd de spoorlijn vanaf Sint-Truiden verlengd tot Tongeren. Tussen Tienen en Drieslinter deelden beide lijnen hetzelfde dubbelspoor. Daarna volgden ze elk hun eigen weg op enkelspoor.

In 1957 werd het reizigersverkeer op deze spoorlijnen stopgezet en vervangen door busvervoer. In 1966 reed ook de laatste goederentrein tussen Halen, Geetbets en Drieslinter. De sporen werden opgebroken en de zate werd verkocht aan de gemeenten op wiens grondgebied ze gelegen was. Op initiatief van de vzw Opbouwwerk Interleuven werd op de zate in het kader van een ruilverkavelingsplan in 1993 een fietspad aangelegd. Het fietspad kreeg de toepasselijke naam "Ijzerenweg".

13. Geensmolen

De watermolen van Drieslinter was één van de grootste molens in de streek en hij omvat twee molenhuizen. Het kleine zou van 1747 dateren, terwijl het grote is gebouwd na een brand in 1881. Het molenrad werd aangedreven via een zijarm van de Grote Gete maar nadat het malen in 1976 werd stopgezet werd die rivierarm gedempt.

VERKORTINGSROUTE tussen Zoutleeuw en Wommersom

Vertrekpunt: Provinciedomein Het Vinne, Ossewegstraat, Zoutleeuw

Afstand: 27 km

14. 's Hertogensgracht

De gracht loopt van Wommersom tot Budingem, deze zou in de eerste helft van de 13de eeuw aangelegd zijn in opdracht van hertog Hendrik I van Brabant.

15. Kasteel van Wommersom

Het huidige kasteel werd gebouwd omstreeks 1880 op de plek waar zich voorheen de herenwoning van Neder-Walsbergen bevond.

16. Sint-Kwintenskerk

Deze kerk is opgetrokken in de voor het Hageland typische baksteenlagen, afgewisseld met lagen natuursteen. De bouw van de kerk ving aan in 1863. De sacristie van de kerk is versierd met prachtige wapenschilden van de familie 't Serclaes. Hun necropolis, die zich achter de kerk bevindt, domineert zowat het kerkhof. De pastorie uit 1776 is eveneens in sobere Brabantse stijl opgetrokken.